

سیاست‌های تأمین اجتماعی و عدالت اجتماعی

از دیدگاه اثربخشی سازمانی

دکتر محسن رسولیان^۱

چکیده

در این مقاله یک بررسی مختصر برای ورود به بحث تجزیه و تحلیل اثربخشی و درجه تطابق سیاست‌ها و استراتژی‌های سازمان‌های بزرگ خدماتی کشور و واقعیت‌های جاری با توجه به جامعه خدمات گیرنده، صورت گرفته و بخشی از عملکرد سازمان تأمین اجتماعی که در رابطه با مستمری‌های پرداختی به بازنشستگان عضو آن می‌باشد با تکنیک‌های اقتصاد مهندسی نقد شده است.

در این مورد مقایسه عملکرد سازمان مذکور با حق انتخاب‌های دیگر محیطی از قبیل سپرده‌گذاری در سیستم بانکی کشور، در دو مقطع ده ساله بررسی و نتیجه گرفته شده است که این سازمان از این به بعد نتوانسته تغییرات چشمگیر محیط فعالیت خود را به خوبی درک و مطابق با آن واکنش‌های مناسب و جاذب برای مشتریان خود نشان دهد. بنابراین، عدم همسویی سیاست‌ها و استراتژی این سازمان با محیط، مهم‌ترین اثر منفی را روی عملکرد آن داشته و متأسفانه بزرگترین سازمانی که می‌بایست امنیت اقتصادی شاغلین کشور را در دوره بازنشستگی تأمین نماید، با عدم کارآیی خود، برای آنها مشکل‌آفرین نیز شده است.

اگر به آنچه که در این مقاله به عنوان مقایسه سپرده‌گذاری شاغلین در سازمان تأمین اجتماعی و نظام بانکی مدنظر قرار گرفته است، این مورد نیز اضافه می‌شود که مبلغ سپرده

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نراق.

بانکی شاغلین در زمان بازنشستگی متعلق به خود آنها و قابل دریافت است. ولی در سازمان تأمین اجتماعی چنین نیست، عمق فاصله بیشتر درک می‌شود.

تحلیل وضعیت

اگر چه عدالت اجتماعی هدف اصلی سازمان تأمین اجتماعی است، اما عدم رفاه نسبی و یا حتی فقر دامن‌گیر، در میان قشر بازنشسته و از کارافتاده، از دیرباز ذهن شاغلان را نسبت به فردای خود مشغول داشته است. در حال حاضر متوسط پرداخت مستمری‌ها از خط فقر و به عبارتی از خط بقا پایین‌تر است. به رغم تمام کوشش‌های صورت گرفته، هنوز وضعیت مستمری بگیران با وضعیت مطلوب فاصله دارد.^۱ اما اینکه افراد، تحت پوشش تأمین اجتماعی باشند یا نباشند نیز موجب تفاوت در این عقیده نشده است. کاهش نسبت وابستگی بازنشستگان در سیستم‌های تأمین اجتماعی طی حدود ۲۰ سال گذشته نشانه عدم استقبال نسبی مردم از خدمات تأمین است.

سال	نسبت وابستگی بازنشستگی
۵۵	۶۰/۸
۶۰	۲۵/۸
۶۵	۲۰/۶
۷۰	۱۹/۶
۷۵	۱۶/۶
۷۷	۱۷/۱

جدول ۱: نسبت وابستگی به نظام بیمه‌ای = $۱۰۰ \times (\text{تعداد بازنشستگان} / \text{تعداد بازنشستگان تحت پوشش بیمه})$

این نسبت به روشنی نشان می‌دهد که نظام بیمه‌ای کشور در مقوله بازنشستگی با بحران مواجه است. معنای این نسبت آن است که در سال ۱۳۵۵ به ازای هر یکصد نفر بازنشسته، حدود ۶۱ نفر حق بیمه می‌داده‌اند. در حالی که این نسبت در سال ۱۳۷۷ به ازای هر یکصد نفر بازنشسته به ۱۷ نفر رسیده است؛ یعنی حدود بیش از چهار برابر کاهش داشته است.

۱. آتیه، شماره ۲۵۶، ص ۷. ۲. تأمین، شماره ۷، نیمه دوم اسفند ۱۳۷۸، پیاپی ۱۲۰، ص ۸ و ۹.

این دل‌مشغولی‌ها و به عبارتی نگرانی‌ها از وضعیت آینده برای قشر تحت پوشش تأمین اجتماعی نیز وجود داشته و دارد. دامنه عدم کارآیی این سیاست اخیراً مورد توجه دولتمردان نیز قرار گرفته است. نظام تأمین اجتماعی بحث‌کلیدی است که باید به سرعت و دقت پی‌گیری شود و نیاز به نظام‌سازی و ساماندهی علمی دارد. پرسش‌های مهم برای مسئولان سازمان این است که بخش‌ها و دستگاه‌های مختلف رفاهی، امدادی، حمایتی، بهداشتی و درمانی و تأمین تا چه حد از کارآمدی برخوردارند و میزان رضایت‌مندی مردم در این حوزه‌ها به چه میزان است. با وجود تمام تلاش‌ها و زحمات گسترده سازمان‌های متنوع حمایتی امدادی، رفاهی و تأمین کشور، مردم در مجموع از کارکردهای نظام موجود تأمین اجتماعی راضی نیستند.^۱

شاید یکی از مشکلات فراروی نظام بیمه‌ای تأمین اجتماعی، کاهش بازنشستگی باشد که در تقارن با افزایش امید به زندگی، تأثیر دوچندانی بر درآمد و هزینه‌های سازمان داشته است. به طوری که امید به زندگی افزایش یافته در عین حال مطابق قانون اصلاح شده تأمین اجتماعی سن بازنشستگی مردان ۵ سال و زنان ۱۰ سال کاهش یافته است. در سال ۷۹ مبلغ ۴۰ میلیارد ریال بودجه برای سازمان تأمین اجتماعی تصویب شد. این بودجه نسبت به سال ۷۸ به میزان ۳۱٪ افزایش نشان می‌دهد. بودجه مستمری‌های بازنشستگی ۲۴٪ افزایش نسبت به سال ۷۸ داشته است.^۲ تعداد کل مستمری‌بگیران با احتساب تعداد بازمانده حدود ۹۴۵ هزار نفر در سال ۷۶ است که از این میان تعداد بازنشستگان بیش از ۳۰۰ هزار نفر می‌باشد.^۳

این در حالی است که با توجه به قانون فعلی کار، کلیه کارفرمایان موظف به پرداخت حق بیمه سهم خود و شاغلین با عنایت به ضرایب مربوطه تا پایان ماه بعد می‌باشند. در این خصوص سیاست‌های کنترلی تأمین اجتماعی به راحتی عرصه را برای تخطی کارفرمایان بسته است و به راحتی از عهده اجرای آن برآمدند. به عبارت دیگر وصول درآمد در این سازمان با حمایت قانونی به خوبی انجام می‌شود و از طرف دیگر محدودیت‌های موجود در ارائه خدمات توسط این سازمان باعث شده که در کنار ساختار عریض و طویل آن، به دلیل عدم ارضای خواست قشر سود بانکی که بانک ناشی از پس‌انداز سهم تأمین اجتماعی یک فرد حداقل مزدبگیر پس از ۱۰ سال به صورت ماهیانه در سال ۱۳۵۸ به مشتری خود پرداخت می‌کرده است.

۲. هفته‌نامه آینده، شماره ۲۵۶، ص ۱.

۱. آتیه، شماره ۲۵۶، ص ۳.

۳. آتیه، شماره ۱۲۳، ص ۱۳.

مبلغی که نظام بانکی برای پس انداز معادل سهم
تأمین اجتماعی (یک فرد حداقل مزدبگیر) پس
از ۱۰ سال بصورت ماهیانه در سال ۱۳۵۸ به
مشتری خود پرداخت می کرده است.

$$= 670 : 12 = (114909 \times 7\%)$$

مبلغ مستمری که ماهیانه از طرف تأمین اجتماعی در
آن زمان به بیمه شده با مشخصات بند ۱ اعطاء می شد.

$$= 1950 : (10 : 30) : 12 = (6300 \times 12) + (5400 \times 12)$$

همان طور که ملاحظه می شود سازمان تأمین اجتماعی برای پس انداز مبلغی معادل
۲۱٪ از حقوق ماهیانه فردی که در سطح حداقل حقوق و مزایای مشمول تأمین اجتماعی
قرار دارد. در طول ۱۰ سال منتهی به سال ۱۳۵۸، ماهیانه مبلغ ۱۹۵۰ ریال، یعنی بیش از
سه برابر سود بانکی به فرد پرداخت می کرده است (البته با فرض اینکه پس از ۱۰ سال
فرد بتواند بازنشسته شود).

تفاوت فاحش بین سود سپرده پرداختی توسط بانک و خدمات مستمری سازمان
تأمین اجتماعی به خوبی نشان می دهد که الگوی عملیاتی سازمان جلوتر از شرایط
اقتصادی زمان بوده و می توانسته است معیشت مستمری بگیران را در قیاس با
سپرده گذاران تأمین نماید.

چنانچه سیاست های پرداخت مستمری در سال های اخیر و کنونی را نیز بررسی
نمائیم می بینیم که هم خوانی بین سیاست های اقتصادی و سیاست های تأمین اجتماعی
به کلی وجود ندارد. تحولات نرخ سود بانکی و افزایش چشم گیر آن از ۷٪ در سال
۱۳۴۸ به ۱۸/۵٪ در سال ۱۳۷۷ و تغییرات در نحوه پرداخت آن از سالی یکبار به
ماهیانه یکبار، مقبولیت روش محاسبه و پرداخت فعلی در سازمان تأمین اجتماعی را به
کمترین حد ممکن کاهش داده است. به طوری که هیچ فردی آگاهانه و از روی اختیار و
حتی با حداقل حقوق و مزایای مشمول تأمین اجتماعی حاضر نخواهد شد خود را تحت
پوشش این شبکه قرار دهد. به عبارت دیگر پرداخت های فعلش سلزمان در قیاس با
سود سپرده گذاری بانک ها بسیار پایین است.

موضوعی که در اینجا حائز اهمیت است پاسخ های سازمان تأمین اجتماعی به وضع
معیشتی بازنشستگان تحت پوشش است که معمولاً سخنانی به مضمون زیان دهی
سازمان است که در مصاحبه ها و سخنرانی های مسئولان محترم بارها و بارها تکرار
می گردد و تأکید می شود که سازمان در قبال دریافت های اندک از افراد تحت پوشش،
خدمات بیشتری را ارائه می نماید و به عبارتی دیگر این خدمات در مقابل دریافت ها،

بسیار بیشتر است و این خود عامل اصلی زیان سازمان تأمین اجتماعی است و اکنون سازمان مذکور به مرز هشدار از لحاظ وضعیت اقتصادی رسیده است. عوامل متعددی مانند کاهش سن بازنشستگی و بدهی‌های شرکت‌ها و غیره در بروز این وضعیت مؤثر می‌باشد. آنچه حائز اهمیت است، نارضایتی سه طرفه‌ای است که بر این سیستم حاکم گردیده است. از یک طرف کارفرمایان، از طرف دیگر مشمولین تأمین اجتماعی و از طرف سوم نیز سازمان تأمین اجتماعی - که عناصر تشکیل دهنده این سیستم می‌باشند - با هم در تعارض قرار دارند. کارفرما انگیزه‌ای برای پرداخت حق بیمه ندارد، افراد تحت پوشش رضایت ندارند و سازمان نیز به مرز هشدار رسیده است. اینکه چه کسی مقصر است موضوع بحث این مقاله نیست، اما لازم است وسعت مطالعه تطبیقی نظام تأمین اجتماعی، نظام بانکی و اقتصادی را نیز شامل شود.

شاید مطالعه عملکرد بانک‌ها در پرداخت سود سپرده و عملکرد سازمان تأمین اجتماعی در پرداخت مستمری (جدای از آنچه که بابت خدمات درمان، دریافت و ارائه می‌نمایند) نشان‌دهنده این حقیقت باشد که سود سپرده‌گذاران بیشتر از خدمات تأمین اجتماعی در این خصوص است، در حالی که بانک‌ها سوددهی خوبی دارند و اگر سازمان تأمین اجتماعی مبلغ مأخوذه از مردم را در بانک‌ها پس‌انداز نمایند به مراتب قادر به پرداخت بیشتری به مستمری‌بگیران خواهد بود.

سازمان‌های خصوصی یا نیمه‌خصوصی و یا وابسته به دولت که خود را متولی بیمه می‌دانند برای تحقق این رسالت پا به عرصه گذاشته‌اند و مردم تحت ریسک شدید و ناامید به پاسخ‌گویی کامل سازمان دولتی در مقابل خطرات مختلف شخصی و خانوادگی مجبورند هم‌زمان از سیستم بیمه‌ای متفاوت درخواست عضویت نمایند. این بدان معنا است که نحوه ارائه خدمات تأمین اجتماعی برای پوشش حداقل ریسک آینده نیز (در ذهن مردم) کفایت نمی‌کند.

آنچه اهمیت دارد این است که آیا از دیرباز و از زمان تشکیل سازمان، این نارضایتی وجود داشته و یا اینکه در طول زمان و در کنار تحولات شدیدی که در اقتصاد جهانی حاصل شده موج نارضایتی ذهنی و سپس عملی نسبت به سازمان تشدید شده است. آنچه در ذهن مردم جا دارد و ما نیز از آن جدا نیستیم این باور است که در گذشته نه چندان دور، تحت پوشش تأمین اجتماعی بودن به عنوان یک وسیله قابل اعتماد برای تأمین آتیه تلقی می‌شد، لذا می‌توانیم نتیجه بگیریم که پایه‌گذاری سیاست‌های کلان و مبانی اجرایی سازمان منطبق با وضعیت معیشتی و اقتصادی و چه بسا بهتر از آن نیز بوده

است. به طوری که اگر کارنامه ارائه خدمات تأمین اجتماعی فقط برای مستمری اقسار تحت پوشش و کارنامه عملیاتی بانکها در مورد ارائه خدمات پولی (سود) به سپرده‌گذاران را بررسی کنیم همین نتیجه حاصل خواهد شد. این موضوع ناشی از هم خوانی سیاست‌های اقتصاد جهانی و هم چنین اقتصاد ایران در آن زمان بوده است. به طور مثال در سال‌های ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۷ یعنی در طول ۱۰ سال که معادل با دوره خدمت یک شاغل تحت پوشش تأمین اجتماعی است، نرخ بهره سالیانه بانکی ۷٪ سود که با پرداخت یک بار در سال انجام می‌شده و هیچ‌گونه افزایش و تغییری در این روند طی سالیان مذکور به وقوع نپیوسته است.

در طول سال‌های ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۷ باز هم به مدت ۱۰ سال فقط با ۱/۵٪ افزایش این نرخ به ۸/۵٪ در سال و با همان نحوه پرداخت (یک بار در سال) انجام می‌شد. بدیهی است در طول این سال‌ها و سال‌های قبل از آن و با توجه به ساختار اقتصادی بانکها و عملیات تجاری و هم چنین ارزش فعلی و آتی پول ناشی از ثبات نرخ بهره و نحوه محاسبه آن بهترین آلترناتیو برای مردم، انتخاب تحت پوشش بودن به وسیله سازمان تأمین اجتماعی بوده است. جدول شماره ۲ نشان دهنده حداقل حقوق مشمول تأمین اجتماعی در طول ۱۰ سال از سال ۱۳۴۸ تا ۱۳۵۷ می‌باشد که با توجه به سود بانکی ارزش آتی آن محاسبه و در نتیجه میزان مبلغ اضافی ناشی از پسانداز و هم چنین مستمری که از تأمین اجتماعی با توجه به ۱۰ سال سابقه به فرد اعطا می‌شود مورد مقایسه قرار گرفته است.

سال	نرخ سود بانکی سالیانه مطابق نظام بانکی سال مربوطه	حداقل حقوق ماهیانه به ریال	۲۱٪ در سال (ریال) (سهم بیسه غیر از درمان)	ارزش آتی پس انداز برای سال ۱۳۵۸ (ریال)
۴۸	۷٪	۱۸۰۰	۴۵۳۶	۸۰۲۳
۴۹	.	۱۸۰۰	۴۵۳۶	۸۳۴۰
۵۰	.	۲۱۰۰	۵۲۹۲	۹۳۰۳
۵۱	.	۲۱۰۰	۵۲۹۲	۸۴۹۸
۵۲	.	۲۶۴۰	۶۶۵۴	۹۹۸۶
۵۳	.	۳۱۵۰	۷۹۳۸	۱۱۱۳۳
۵۴	.	۳۹۳۰	۹۹۰۳	۱۲۹۸۲
۵۵	.	۴۵۶۰	۱۱۴۹۱	۱۴۰۷۷
۵۶	.	۵۴۰۰	۱۳۶۰۸	۱۵۵۸۰
۵۷	.	۶۳۰۰	۱۵۸۷۶	۱۶۹۸۷
جمع سود پرداختی ماهیانه بانک در سال ۱۳۵۸				۱۱۴۹۰۹

جدول ۲: ارزش آتی پس انداز بیسه تأمین اجتماعی حداقل مزدبگیر در بانک برای مدت ۱۰ سال از ۴۸ تا ۵۷

حقیقت دیگری که در بطن موضوع نهفته است، نتایج حاصل از عملکرد اقتصادی سازمان تأمین اجتماعی است. به عبارت دیگر سازمان، بازده اقتصادی خوبی از سرمایه‌های مردم نداشته است. همین عبارت را می‌توان این‌گونه تصور نمود که مدیریت سرمایه‌گذاری و اقتصادی سازمان در سطح کلان روش‌های نادرستی را انتخاب کرده است. در حقیقت خدمت‌رسانی موجب زیان سازمان نیست، بلکه شیوه سرمایه‌گذاری عامل اصلی زیان سازمان است. اگر شیوه صحیح سرمایه‌گذاری در قیاس با سایر سطوح اقتصادی کشور و منطبق با تحولات اقتصادی اتخاذ گردد، نه تنها سازمان قادر به سرویس‌دهی بهتر خواهد بود، بلکه سودآور نیز می‌گردد.

اکنون ارزش دارائی‌های سازمان تأمین اجتماعی در بخش سرمایه‌گذاری به قیمت‌های جاری بالغ بر ۴۰۰ میلیارد تومان است^۱ که با یک حساب سرانگشتی باید قادر باشد سالیانه ۱۲۰ میلیارد تومان سود خالص با توجه به وضعیت بازار از آن به دست آورد، در حالی که ناخالص این سرمایه‌گذاری در سال ۷۵ حدود ۲۱ میلیارد تومان بوده است.

اگر سازمان تأمین اجتماعی تنها به عنوان یک واسطه سرمایه، مردم را به بانک‌ها بسپارد تا جمعیت تحت پوشش خود را با توجه به جمعیت اقتصادی زمان خودشان از سود عملکرد اقتصادی بانک‌ها بهره‌مند نماید، موجب کوچک شدن طول و عرض سازمان، کاهش هزینه‌ها و از طرف دیگر افزایش درآمد افراد تحت پوشش خواهد شد. در تحلیل حداقل و حداکثر حقوق و مزایای مشمول بیمه، وضعیت حداقل‌بگیران و حداکثر‌بگیران با سیستم فعلی بانکی چگونه است؟ چنانچه با توجه به نرخ سود سپرده فعلی بانک‌ها که معادل ۱۸/۵٪ (با پرداخت ماهیانه) در سال ۱۳۷۷ می‌باشد، در این مورد یک تحلیل کوتاه موجب اخذ نتایج خوبی خواهد شد.

چنانچه نرخ سود سپرده سال ۱۳۷۷ را برای سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۷ تعمیم دهیم (یعنی ۱۸/۵٪ در سال با پرداخت هر ماه یکبار)، آنگاه می‌توانیم یک ایده ۱۰ ساله را برای حداقل و حداکثر حقوق و مزایای مشمول بیمه به شرح جدول ۳ و ۴ ارائه دهیم.

سال	ماه	حداقل حقوق ماهیانه به ریال	۲٪ حقوق به ریال	ارزش آتی تا پایان سال	ارزش آتی ۱۰ سال بعد
۶۷	۱	۲۱۹۰۰	۴۳۸۰
...
...	۶۸۸۷۵۰	۳۳۱۸۹۳۵۰
...	۱۲	۲۱۹۰۰	۴۳۸۰
۶۸	۱	۲۱۹۰۰	۴۳۸۰
...	۶۸۸۷۵	...
...	۱۲	۲۱۹۰۰	۴۳۸۰	...	۲۵۹۶۵۵ (ارزش ۹ سال بعد)
۶۹	۱	۳۰۰۰۰	۶۰۰۰
...
...	۱۲	۳۰۰۰۰	۶۰۰۰	۸۲۹۸۲	۳۶۰۴۱۲ (ارزش ۸ سال بعد)
۷۰	۱	۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰
...	۱۲۸۳۳۱	...
...	۱۲	۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	...	۵۰۰۰۰۸۰ (ارزش ۷ سال بعد)
۷۱	۱	۸۰۰۰۰	۱۶۰۰۰
...
...	۱۲	۸۰۰۰۰	۱۶۰۰۰	۱۸۸۱۲۰	۵۶۶۰۰۹ (ارزش ۶ سال بعد)
۷۲	۱	۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰
...
...	۱۲	۵۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۲۱۸۱۴۷	۶۲۲۲۱۴ (ارزش ۵ سال بعد)
۷۳	۱	۱۱۶۸۲	۲۳۳۶
...
...	۱۲	۱۱۶۸۲	۲۳۳۶	۲۳۳۳۳۱	۶۳۳۴۱۹ (ارزش ۴ سال بعد)
۷۴	۱	۱۵۹۹۹	۳۱۹۹
...
...	۱۲	۱۵۹۹۹	۳۱۹۹	۴۱۲۵۵۲	۷۱۷۶۴۴ (ارزش ۳ سال بعد)
۷۵	۱	۲۰۷۲۱	۴۱۴۴
...
...	۱۲	۲۰۷۲۱	۴۱۴۴	۵۷۳۱۵۵	۸۷۷۱۳۷ (ارزش ۲ سال بعد)
۷۶	۱	۲۵۴۴۰	۵۰۸۸
...
...	۱۲	۲۵۴۴۰	۵۰۸۸	۷۰۳۸۵۱	۸۱۵۶۹۲ (ارزش ۱ سال بعد)
۷۷	۱	۳۰۱۵۲	۶۰۳۰
...
...	۱۲	۳۰۱۵۲	۶۰۳۰	۸۲۱۰۴۹	۸۲۱۰۴۹ (ارزش تا پایان سال)
ارزش پس انداز ۱۰ سال در پایان سال ۷۷					۶۸۸۲۹۱

جدول شماره ۳ ارزش آتی پول با توجه به مساله‌های پس انداز در بانک با نرخ سود ۱۸/۵٪ ناشی از پس انداز حق بیمه حداقل مزد بگیران.

$$i = \text{نرخ بهره استاندارد } 18\% = 0.18$$

$$F/A = 12.1717 \quad F = P(1 + 0.18/12)(12)(n)$$

$$*F = A(F/A), 18\% (12, 12) = 12.1717(A)$$

$$F = 1229(12.1717) = 14970$$

$$**P = P(F/P, 18\%, 12) = P(1 + 0.18/12)(12)^{-12}$$

$$F = 14970 (1.2718) = 19032$$

$$***F = 1229(1 + 0.18/12)^{12} = 14970$$

$92665 = 24 \times 10 / 30 + (25446 \times 12) + (30152 \times 12)$ = مستمری پرداختی تأمین اجتماعی با ۱۰ سال سنوات همان طور که ملاحظه می شود حتی برای حقوق بگیرانی که در سطح حداقل دریافتی قرار دارند فرمول موجود تأمین اجتماعی چنانچه شروط دیگری به آن اضافه نشود با

حداقل سود پرداختی بانک‌ها منطبق نیست. با این حال سازمان تأمین اجتماعی زیان می‌دهد. اگر همین کار را برای حقوق‌بگیران در سطح حداکثر حقوق و مزایای مشمول بیمه انجام دهیم باز هم تفاوت وجود خواهد داشت.

سال	ماه	حداکثر حقوق نمایان به ریال	٪۲۱ حقوق نمایان به ریال	ارزش آتی تا پایان سال	ارزش آتی ۱۰ سال بعد
۶۷	۱	۱۲۰۰۰۰	۲۵۲۰۰		
	۱۲	۱۲۰۰۰۰	۲۵۲۰۰	۳۳۱۹۳۷	۲۰۸۱۱۰۷
۶۸	۱	۱۲۰۰۰۰	۲۵۲۰۰		ارزش ۹ سال بعد
	۱۲	۱۲۰۰۰۰	۲۵۲۰۰	۳۳۱۹۳۷	۱۷۳۳۳۱۰
۶۹	۱	۱۲۰۰۰۰	۲۵۲۰۰		ارزش ۸ سال بعد
	۱۲	۱۲۰۰۰۰	۲۵۲۰۰	۳۳۱۹۳۷	۱۵۹۹۹۳۱
۷۰	۱	۱۶۰۰۰۰	۳۳۶۰۰		ارزش ۷ سال بعد
	۱۲	۱۶۰۰۰۰	۳۳۶۰۰	۴۴۷۵۶۱	۱۵۹۹۹۳۱
۷۱	۱	۲۱۲۰۰۰	۴۴۵۲۰		ارزش ۶ سال بعد
	۱۲	۲۱۲۰۰۰	۴۴۵۲۰	۶۱۹۳۸۱	۲۰۱۲۰۳۷
۷۲	۱	۲۸۱۲۰۰	۵۹۰۵۲		ارزش ۵ سال بعد
	۱۲	۲۸۱۲۰۰	۵۹۰۵۲	۷۷۸۱۵۵	۱۹۴۷۷۵۲
۷۳	۱	۳۲۲۰۰۰	۶۷۶۴۰		ارزش ۴ سال بعد
	۱۲	۳۲۲۰۰۰	۶۷۶۴۰	۱۱۷۰۰۴۲	۲۲۳۸۵۳۵
۷۴	۱	۵۶۰۰۰۰	۱۱۷۶۰۰		ارزش ۳ سال بعد
	۱۲	۵۶۰۰۰۰	۱۱۷۶۰۰	۱۵۴۸۹۹۲	۲۸۶۶۸۵۱
۷۵	۱	۷۰۰۰۰۰	۱۴۷۰۰۰		ارزش ۲ سال بعد
	۱۲	۷۰۰۰۰۰	۱۴۷۰۰۰	۱۹۳۶۲۵۰	۲۴۳۸۵۳۵
۷۶	۱	۹۰۰۰۰۰	۱۸۹۰۰۰		ارزش ۱ سال بعد
	۱۲	۹۰۰۰۰۰	۱۸۹۰۰۰	۲۱۸۹۲۵۱	۲۹۹۱۱۲۸
۷۷	۱	۱۲۰۰۰۰۰	۲۵۲۰۰۰		ارزش پایان سال
	۱۲	۱۲۰۰۰۰۰	۲۵۲۰۰۰	۳۳۱۹۳۶۸	۳۳۱۹۳۶۸
ارزش پس از ۱۰ سال در پایان سال ۷۷					۳۳۱۹۳۶۸
					۳۳۱۰۶۵۸

جدول ۴: گزارش آتی پول با توجه به سال‌های پس‌انداز در بانک با نرخ سود ۱۸/۵٪ ناشی از پس‌انداز حق بیمه حداکثر مزدبگیران

$$۳۳۶۰۶۴۵۸ \times ۱۲ \times ۱۸/۵\% = ۲۳۶۰۶۴۵۸ \times ۱۲ \times ۱۸/۵\% = ۳۶۳۹۳۳$$

$$۳۳۶۰۶۴۵۸ \times ۳۰ = ۳۵۰۰۰۰ \text{ (سنوات} \times \text{ میانگین حقوق ۲۴ ماه آخر)} = \text{مستمری تأمین اجتماعی}$$

چون مستمری از حداقل حقوق سال ۷۷ بیشتر است مطابق مقررات تأمین اجتماعی باید از رابطه ذیل استفاده شود:

مستمری تأمین اجتماعی

$$\text{حداقل حقوق نظام هماهنگ سال مربوطه} + (2/3) \times (\text{حداقل حقوق نظام هماهنگ} - (30) : (\text{سنوات} \times \text{میانگین حقوق} 24 \text{ ماه آخر})) = 342133 = 326400 + (2/3) \times (350000 - 326400)$$

بنابراین، مبلغ مستمری پرداختی توسط تأمین اجتماعی باز هم از سود بانکی پس انداز مشابه کمتر است. در نتیجه می توان استنباط کرد که با توجه به تغییرات سریع در نظام اقتصادی، خصوصاً در نظام سپرده گذاری نزد بانک ها، سازمان تأمین اجتماعی نیز بایستی در سیاست های پرداختی خود تجدید نظر نموده و سود حاصل از مبالغ مأخوذه بابت تأمین اجتماعی افراد تحت پوشش را از طریق عملیات اقتصادی بهینه افزایش دهد. اگر چه طبق مقاوله نامه ۱۰۲ سازمان بین المللی کار، استاندارد میزان بازنشستگی ۴۰٪ درآمد اولیه است، ولی نظام های بیمه ای علاوه بر این معمولاً از سطح استاندارد بالاتر هستند.

آنچه ما در این تحلیل ساده و کوتاه مرور نمودیم تنها یک قیاس دو جانبه با اطلاعات اندک است که حتماً مسئولان محترم سازمان تأمین اجتماعی نیز نقطه نظراتی در مورد آن خواهند داشت که خود موجب تکمیل تر شدن یا اصلاح این نوشته خواهد بود.

شرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

منابع و مأخذ:

۱. آتیه، شماره ۲۵۶.
۲. تأمین، شماره ۷، نیمه دوم اسفند ۱۳۷۸.
۳. هفته نامه آینده، شماره ۲۵۶.
۴. سید حسینی، سید محمد، «اقتصاد مهندسی و آنالیز تصمیم گیری»، تهران: چناب اول، انتشارات دانشگاه علم و صنعت، ۱۳۶۸ (برای فرمول های محاسباتی متن مقاله).